

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Sacellány Pál*
Cím: „*Császárfürdői kéjhely*”

Forrás: *Nemzeti Ujság*

Bm
(Hely)

1925. 10. 11.
(Idő)

„Császárfürdői kéjhely”

Városunkban, melyet a természet ugyancsak bő kézzel áldott meg gyógyhatású forrásokkal, a sok kitűnő fürdő közt is első helyet foglal magának a Császárfürdőt. Meleg, kénes vize órák óta gyógyítgatja a benne bizókat. A római emlékművek „aquae calidae superiores”-nek nevezik e forrásokat, melyek főlé Mátyás király építtetett szép fürdőházat, mely azonban, mint a nagy király többi alkotásai is, tehetetlen utódai alatt pusztulásnak indult.

A törökök, kik egyéb épületek karbantartásával nem sokat törődtek, a fürdőkre különös gondot fordítottak. A XVI. században a Császárfürdőt is ragyogóan felépítették s falal vették körül. A mai gőzfürdőben még ennek az építkezésnek nyomai láthatók. Brown angol orvos 1668-ban látogatta meg e fürdőt s nagy fényvel berendezetnek mondja.

A törökök kiűzése után az erősen megromlott állapotban leledző fürdőt „nagyobb királyi fürdő” nev alatt az udvari kamara igazgatta, de csak rövid ideig, mert nemsokára 333 frt. 20 kr. évi bérért Ecker Jánosnak adta bérbe, ki 1702-ben végleg meg is vette. Körülbelül 1760-ig maradt a fürdő az Ecker-család birtokában, ez idő alatt azonban csak összesen négy fürdőszoba állt a közönség rendelkezésére. Más tulajdonosokon keresztül 1782-ben Marczibányi István tulajdonába jutott, ki az egész fürdőt, bőkezű alapítványokkal együtt 1802-ben az Irgalmasok rendjének ajándékozta.

Innen datálódik a Császárfürdő új érájának fénykora. A nagyszerű alapítvány ugyanis lehetővé tette az építkezést s Hild József, az empire-kor e kitűnő építész felépítette a ma is fennálló fürdőépületeket a poetikus szépségű, híres platános udvarral.

„Császárfürdői kéjhely”, ez a felírás díszített ragyogó betűkkel az épület homlokzatán. A „kéjhely” megközelítése kissé körülményes volt. A fiaker akkor is drága mulatság volt, Schams-tól tudjuk, hogy a múlt század első negyedében a taksa a Császárfürdőig 1 frt. 15 kr.-t tett ki. Volt ezenkívül társaskocsi, majd később gőzhajójárát is.

A gőzhajó megérkezése eseményszámba ment. Rozsaági Antal a „Nayad”-ban (1863) így örökíti meg ezt a jelenetet:

„Reggeli 8 óra van; a derült égboltozat föl a nap mosolygva tekint azon hallgatag arcokra, melyek a vesztett egészség visszaszerzésének reményében egész komolysággal üritgetik a kénsavas tartalmu füles poharakat, míg mellettök oly arcok is láthatók, amelyekben a vidorság félreismerhetetlen, de azon kötelék, mely őket a szenvedőkhöz köti, nem engedi, hogy ezen bus mélaságot ne osszák, sőt, hogy csupa rokonszenvből egy-két poharat ne ürítsenek ezen kénköneges folyadékból.

Hirtelen zaj támad, a zene megzendül és csak az imént uralkodott csend felbomlik, a beteges arcok kissé derültebb színt öltenek, míg a nem-betegek egész metamorphosison mennek keresztül.

— Hajó érkezett, hangzik mindenfelé és nem egy csillogó szem szikrázik a hullámzó tömeg felé, hogy vajjon az érdeklő felek megérkeztek-e?”

Nyáron a platános udvaron bálákat is tartottak, melyekről így emlékezik meg Rozsaági:

„A Császárfürdő szórakoztató hatását említrüzi azon körülmény is, hogy itt gyakran oly táncmulatságok rendeztetnek, melyekről bátran el lehet mondani, hogy a fővárosi társaséletnek is adnak némi lendületet, amennyiben, mindazon hölgyek, kik idehaza elégitik ki fürdőidényi vágyaikat, érdekessitik ezen vigalmakat és a tánc megmagyarázhatlan

Osztályozás

Tárgy *613.47*

Hely *Császár fürdő*

Idő *1925*

Személy

Helyszám

(Két... fűjénél jóva gyakran a szívvel izzadmányok is dösszólnak.)

A bálók alkalmával lampionokkal, virágfüzérékel díszítették fel az udvart s az itt forgolódo, fényes ruhákba öltözött közönség valóban szép és kellemes látványt nyújthatott.

Persze, mint mindenütt, ahol nagyobb tömeg verődik össze, itt sem hiányoztak a mindkét nemből szélhámosok. Nagy Ignác a „Magyar Titkok”-ban ír róluk, Szanka Gusztáv pedig a „Császárfürdői kaland” című kedves versezetében:

*„Vasárnap volt. Lenge urfi
Kalapot vett és botot,
Sarkán a magyar királynak
Nyitott omnibusz kapott.
Egy sexellerit oda dobva
Caesarkint haladt robogva
A császárfürdő felé.”*

Itt hercegnék adva ki magát megismerkedik egy szépséges hölgyvel, ki egy szerb miniszter dús gazdag özvegyének mondja magát. Persze, a végén kisl, hogy kölesönösen be akarták egymást csapni s a pezsgős ebéd számlája fejében — melyről mindegyik azt hitte, hogy a másik fogja fizetni — Lenge urfi kénytelen a kabátját otthagyni.

Természetesen sok igaz, poetikus szerelem is szövődött a platánok lombátra alatt, hol

a publikum a zenekar csengő hangjai mellett andalgott. Vállakozó szellemű és erős karu gavallérok szívük hölgyét esónakba iltették s áteveztek a Szent Margit királykissaszonny szigetére, a pittoreszk romok közt sőtáltak s a sziget vén fáinak kergébe neveik kezdőbetűit s egy szívet faragtak be.

Az egyszerű, naiv örömök kora elszállt, a

Császárfürdő árkádós udvarának platánjai alatt szerelmes párok, elegáns dámák, halkszavú biedermeier-gavallérok helyett köszvényes öreg bácsik meg nönik üldögélnék csak, busan nézegetve minden elmulás örök szimbofumát — az udvar porondján zörgő-
zörgő, elsárgult, lehullott platánleveleket.

Sacellány Pál